

Η ομιλία του Οικουμενικού Πατριάρχη στο Διεθνές Διαχριστιανικό Συνέδριο «Πιστεύομεν»

[Πατριαρχεία](#) / [Οικουμενικό Πατριαρχείο](#)

Ο [Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ.Βαρθολομαίος](#) κήρυξε σήμερα Πέμπτη 1 Δεκεμβρίου 2022, την έναρξη του Διεθνούς Διαχριστιανικού Επιστημονικού Συνεδρίου, με θέμα: «Πιστεύομεν The Status Quaestionis and the Neglected Topics of Nicaea and its Creed».

Οι εργασίες του Συνεδρίου πραγματοποιούνται σε κεντρικό ξενοδοχείο της Κωνσταντινουπόλεως και το Συνέδριο τελεί υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Πρόκειται για μια πρωτοβουλία της **Πρωτόθρονης Εκκλησίας**, εν όψει του κοινού εορτασμού με την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, της επετείου των 1700 ετών από την σύγκληση της Α' Οικουμενικής Συνόδου το 2025.

Το Συνέδριο αποτελεί μια ευκαιρία τόσο για να οριστεί το status quaestionis

σχετικά με την Α' Οικουμενική Σύνοδο και το Σύμβολο της Πίστεως, όσο και για να διερευνηθούν εκείνα τα θέματα που μέχρι τώρα παραμελήθηκαν από τις υπάρχουσες μελέτες.

Ὁμιλία τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου εἰς τό Διεθνές Συνέδριον μέ θέμα «Πιστεύομεν. The Status Questionis and the Neglected Topics of Nicaea and its Creed»

Τιμιώτατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,

Ἐξοχώτατοι,

Ἐλλογιμώτατοι,

Ἀγαπητοί σύνεδροι,

Σᾶς ὑποδεχόμεθα μέ πολλήν χαράν εἰς τό παρόν Συνέδριον μέ θέμα «Πιστεύομεν. The Status Questionis and the Neglected Topics of Nicaea and its Creed», μέ τό ὁποῖον ἀνοίγει ὁ κύκλος τῶν ἐπιστημονικῶν ἐκδηλώσεων ἐπὶ τῇ ἐπερχομένῃ 1700ῃ ἐπετείῳ τῆς συγκλήσεως τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Μέ ἰδιαίτεραν τιμήν καί πολλές εὐχαριστίας διά τήν παρουσίαν σας, καλοσωρίζομεν πάντας ὑμᾶς, τούς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀφιχθέντας εἰς τήν Πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου καί εἰς τό ἱστορικόν Κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐδῶ, καί πλησίον τῆς Βασιλευούσης, ἐπραγματοποιήθησαν αἱ ἕξ ἐκ τῶν ἐπτά Οἰκουμενικῶν Συνόδων, αἱ ὁποῖαι ἐσφράγισαν τήν πορείαν συνόλου τῆς Χριστιανοσύνης.

Σύμφωνα μέ τό Συναξάριον τῆς ἐορτῆς τῶν Ἀγίων 318 Πατέρων τῆς Α' Συνόδου τῆς Νικαίας, «τελεσθείσης τῆς Συνόδου, ἐπεὶ καί ἡ Πόλις ἤδη ἀνοικοδομηθεῖσα πεπλήρωτο, μετακαλεῖται Κωνσταντῖνος ὁ μέγας τούς ἁγίους ἐκείνους ἅπαντας ἄνδρας· οἱ καί περιελθόντες σύμπαντες καί εὐξάμενοι ταύτην ἀρκούντως Βασιλεύουσαν εἶναι τῶν πόλεων προσκυροῦσι καί τῇ Μητρί τοῦ Λόγου ταύτην ἐνέθεντο, τοῦ Βασιλέως κελεύσαντος· καί οὕτως οἱ Ἅγιοι ἕκαστος οἴκαδε ἀνεχώρησαν». Ἀπό τήν Κωνσταντινούπολιν διῆλθον κατά ταῦτα οἱ Πατέρες τῆς Νικαίας, ἀπό τήν «Θεοδοκούπολιν», ἐπισφραγίσαντες διά τῆς ἐπισκέψεώς των αὐτῆς προφητικῶς τήν κεντρικήν της θέσιν εἰς τήν ἱστορίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Μέ τήν σύγκλησιν τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας ἐγκαινιάζεται μία νέα περίοδος εἰς τήν συνοδικήν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ συνοδικότης ἀποτελεῖ οὐσιαστικήν διάστασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, «μόνιμον λειτουργίαν» τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ θεολογία ὁμιλεῖ περί «ἀρχεγόνου», περί «ὄντολογικῆς» συνοδικότητος. «Ἡ Ἐκκλησία αὕτη καθ' αὐτήν εἶναι Σύνοδος ὑπό τοῦ Χριστοῦ συνεστημένη καί ὑπό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καθοδηγουμένη, συμφώνως πρός τό ἀποστολικόν ἔδοξε τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι καί ἡμῖν» (Πραξ, ιε', 28)», σημειοῦται θεολογικώτατα εἰς τήν Ἐγκύκλιον τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου

Ἐκκλησίας (Κρήτη, 2016), (§ 3). Τήν συνοδικήν φύσιν τῆς Ἐκκλησίας ἐξηῆρεν ἡ Μετριοτής ἡμῶν εἰς τήν ὁμιλίαν μας κατά τήν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης (20 Ἰουνίου 2016): «Ὁ συνοδικός θεσμός ἔχει τάς ρίζας του εἰς τὰ βάθη τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας. Δέν πρόκειται περί ἀπλῆς κανονικῆς παραδόσεως, τήν ὁποίαν παρελάβομεν καί τηροῦμεν, ἀλλά περί θεμελιώδους θεολογικῆς καί δογματικῆς ἀληθείας, ἅνευ τῆς ὁποίας οὐκ ἔστι σωτηρία. Ὁμολογοῦντες τήν πίστιν ἡμῶν ἐν τῷ ἱερῷ Συμβόλῳ εἰς Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καί Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, διακηρύττομεν συγχρόνως καί τήν συνοδικότητα αὐτῆς... Δέν εἶναι, συνεπῶς, τυχαῖον καί ἅνευ σημασίας τό γεγονός ὅτι ἡ συνοδικότης διατρέχει ἀνέκαθεν πάσας τάς θεμελιώδεις πτυχάς τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἀπό τῆς κατά τόπους μέχρι καί τῆς κατά τήν οἰκουμένην ἐκφάνσεώς της».

Ἡ οἰκουμενική αὐτή θεώρησις καί ἐκφανσις τῆς Ἐκκλησίας ἐξεφράσθη διὰ πρώτην φοράν εἰς τήν ἱστορίαν διὰ τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας, διὰ μιᾶς εἰδικῆς συνοδικῆς πραγματικότητος καί δομῆς. Μέχρι τότε, τό συνοδικόν σύστημα, ἡ ἐπὶ τό αὐτό συνέλευσις πρὸς λῆψιν «ὁμοθυμαδόν» (Πραξ. β', 1) ἀποφάσεων ἐπὶ διαφορῶν θεμάτων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἐνηργοποιεῖτο εἰς τοπικόν ἐπίπεδον, καθ' ὅτι ἦτο ἀνέφικτος ἡ συνέλευσις ὅλων τῶν ἀνά τήν οἰκουμένην Ἐπισκόπων. Βεβαίως, ὅταν αἱ τοπικαὶ σύνοδοι συνεκαλοῦντο διὰ τήν ἀντιμετώπισιν σοβαρῶν ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων, τρόπον τινά, ἡ λειτουργία των «ἀποτελοῦσε αὐτονόητη ὑπερβαση τῆς τοπικότητος γιὰ τήν ἀνάδειξιν τῆς "ὁμονοίας τῆς πίστεως" ὅλων τῶν ἀνά τήν οἰκουμένην τοπικῶν Ἐκκλησιῶν» (Φειδᾶ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία Α', Ἀθῆναι 2002, σ. 419). Διὰ τόν λόγον αὐτόν προσεκαλοῦντο πολλοὶ Ἐπίσκοποι εἰς τάς τοπικάς συνόδους καί προεβάλλετο ἡ συμφωνία των διὰ συνοδικῶν ἐπιστολῶν, γεγονός τό ὁποῖον ἀπετέλει ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἀναζητήσεως «οἰκουμενικῆς προοπτικῆς». Αὐτή ἡ «οἰκουμενική προοπτική» ἀποδεικνύει ὅτι «ἡ συνοδική συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας ἐμπεριεῖχε ὡς αὐτονόητη τήν ἰδέαν τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου» (ὁ. π, σ.420). Καί ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Περγᾶμου Ἰωάννης τονίζει ὅτι «μέ αὐτό τό οἰκουμενικό πρῖσμα λαμβάνονταν καί ἀνακοινώονταν ἀκόμη καί ἀποφάσεις ἐπαρχιακῶν συνόδων» (Μητροπολίτου Περγᾶμου Ἰωάννου Ζηζιούλα, Ἔργα Α': Ἐκκλησιολογικά Μελετήματα, ἐκδ. Δόμος, Ἀθήνα 2016, σ. 677).

Συνεπῶς, ἡ σύγκλησις τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας δέν γεννᾶται ἐκ τοῦ μηδενός, ἀλλὰ ἀποτελεῖ ἔκφρασιν, ἐφαρμογὴν καί κορύφωσιν τῆς οἰκουμενικῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας, Τό γεγονός ὅτι ἡ Σύνοδος συνεκλήθη ἀπὸ τόν Αὐτοκράτορα Μέγαν Κωνσταντῖνον, ὁ ὁποῖος «ἀπανταχόθεν τῆς οἰκουμένης, δημοσίοις ὁχήμασι, τοὺς παρόντας Πατέρας συνήγαγε ἐν Νικαίᾳ» (Συναξάριον Κυριακῆς Ἀγίων Πατέρων), ὅτι παρηκολούθησε τάς ἐργασίας της, ἢ καί ὅτι περιέβαλε τὰ ἀναθέματά της μέ τό κῦρος κρατικοῦ νόμου, δέν μειώνει, οὔτε φυσικά ἀκυρώνει, τόν ἐκκλησιαστικόν χαρακτῆρα τῆς Συνόδου, δέν τήν καθιστᾷ μίαν «αὐτοκρατορικὴν σύνοδον». Ὅπως ὀρθότατα τονίζει ὁ Μητροπολίτης Περγᾶμου, ὁ σκοπός τοῦ Αὐτοκράτορος ἦτο «νά

ἐφαρμόσει, ὅτι πληρέστερα μποροῦσε, τὴν ἀρχὴ τῆς ἀποδόσεως στὸν Καίσαρα μόνον ἐκείνου πού τοῦ ἀνῆκε, ἀφήνοντας τὴν Ἐκκλησίαν νά ἀποφασίζει γιὰ τὰ δικά της θέματα *in persona Christi*» (ὁ. π., σ. 676).

Ἡ καθοριστικὴ διὰ τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν προσφορά τῆς Α' Συνόδου τῆς Νικαίας, ἡ ὁποία, τό ἐπαναλαμβάνομεν, ὑπῆρξεν «ἐκκλησιαστικόν γεγονός», εἶναι τό ἱερὸν Σύμβολον «Πιστεύομεν...», εἰς τὴν βάσιν τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται ἓν τοπικόν βαπτιστήριον σύμβολον ἢ μία ὁμάς τοπικῶν βαπτιστήριον συμβόλων, μέ τὴν κατάλληλον προσαρμογὴν εἰς τὴν εἰδικωτέραν θεολογικὴν προβληματικὴν τῆς Ἀρειανικῆς αἵρέσεως. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ Σύνοδος ἀπέφυγεν, ἓν πλήρει ἐπιγνώσει, νά συντάξῃ ἓν νέον θεολογικόν κείμενον ὡς δογματικόν ὅρον, ἐπειδὴ ἤθελε νά ἐκφράσῃ τὴν ζῶσαν διαχρονικὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν καὶ αὐτοσυνειδησίαν, τὴν ἄσβεστον καὶ αἰεὶ παροῦσαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς γνήσιος φορεὺς αὐτῆς.

Τό γεγονός ὅτι τό Σύμβολον τῆς Νικαίας ἦτο βεβαίωσις καὶ ἀνακεφαλαίωσις τῆς βιουμένης ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν Ἀποστολικῆς Παραδόσεως ἔχει ἰδιαιτέραν θεολογικὴν καὶ ἐκκλησιολογικὴν βαρύτητα. Ὡς ἀναφέρει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, οἱ Συνοδικοὶ Πατέρες «περί τῆς πίστεως ἔγραψαν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλ' ὁὕτως πιστεύει ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία» καὶ εὐθύς ὠμολόγησαν, πῶς πιστεύουσιν, ἵνα δείξωσιν, ὅτι μὴ νεώτερον, ἀλλ' ἀποστολικόν ἐστὶν αὐτῶν τό φρόνημα, καὶ ἃ ἔγραψαν, οὐκ ἐξ αὐτῶν εὐρέθη, ἀλλὰ ταῦτ' ἐστίν, ἅπερ ἐδίδαξαν οἱ ἀπόστολοι». (Περὶ Συνόδου, 5, PG 26, 688). Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ ψάλλομεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Πατέρων τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου: οἱ θεόπνευστοι Πατέρες αὐτῆς «ἄνωθεν λαβόντες» σαφῶς τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας, «φωτισθέντες ἐξέθεντο ὅρον θεοδίδακτον» (Τροπάριον τῶν Αἵνων). Ἡ νίκη κατὰ τοῦ Ἀρείου ἐπετεύχθη «ἀρότρῳ δεήσεως ἱερέων ἐνθέων» (Εἰρμός, στ' ᾠδῇ). Ὁ Ἄρειος «κατεσμίκρυνεν τῆς Τριάδος τὸν ἕνα, Υἱὸν καὶ Λόγον ὄντα Θεοῦ» (Κάθισμα τῆς Κυριακῆς τῶν Πατέρων), ἀφοῦ ἠρνεῖτο τό συναίδιον καὶ ὁμοούσιον τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν Πατέρα καὶ τό ἀτρεπτον Αὐτοῦ. Τοιοῦτοτρόπως ἠρνεῖτο τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν περὶ Τριάδος καὶ τό πανσωστικόν μυστήριον τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ Προαιωνίου Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον τό γεγονός ὅτι, παρὰ τὴν διατυπωθεῖσαν σήμερον ἄποψιν, ὅτι «εἰς τὸν Ἄρειον, ὁ Θεὸς τῶν φιλοσόφων ἀπώθησε τὸν ζῶντα Θεὸν τῆς ἱστορίας», καὶ ὅτι «ἡ θεολογία τοῦ Ἀρείου ἀποτελεῖ ἓνα ὀξύ ἐξελληνισμόν τοῦ Χριστιανισμοῦ» (W. Kasper, *Jesus der Christus*, Grünewald Verlag, Mainz 1974, σ. 208), ἡ Σύνοδος εἰσήγαγε τὸν φιλοσοφικόν ὅρον «οὐσία» (καὶ τό «ὁμοούσιον») εἰς τό Σύμβολον, χωρὶς φόβον ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἐγκλωβίζει τό δόγμα εἰς ἐλληνιστικὰ νοητικὰ σχήματα. Ἡ φιλοσοφικὴ ὀρολογία ἐλειτούργησεν ἐδῶ ὡς μέσον ἐκφράσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας. Ἡ «σπίθα ἐλληνικῆς σκέψεως», πού, ὅπως ἔχει γραφῇ, κρύβεται εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν χριστιανικῶν

δογμάτων, δέν ἀφορᾷ εἰς τό περιεχόμενον, ἀλλά μόνον εἰς τήν γλωσσικήν ἐπένδυσιν. Ἡ χρῆσις τῆς φιλοσοφικῆς ὀρολογίας, ἡ ὁποία ἤρχισεν ὡς «ἱστορική ἀναγκαιότης» διὰ τήν Ἐκκλησίαν, κατέστη δημιουργικόν πνευματικόν ἐργαλεῖον εἰς τήν θεολογίαν τῶν μεγάλων θεολόγων Πατέρων.

Τό Σύμβολον τῆς Νικαίας ἔχει σωτηριολογικόν προσανατολισμόν, ἐκφράζει καί ἐρμηνεύει τήν κοινήν ἐκκλησιαστικήν παράδοσιν, ἐνώπιον τῆς προκλήσεως τῆς Ἀρειανικῆς κακοδοξίας, μέ σημεῖον ἀναφορᾶς τήν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Μόνον μέ σύνδεσιν μέ τήν σωτηριολογικήν διάστασιν δυνάμεθα νά κατανοήσωμεν τήν χρῆσιν τοῦ ὅρου «ὁμοούσιος». Ὁ «ἄγραφος» αὐτός ὅρος ἐνετάχθη εἰς τό Σύμβολον μετά ἀπό μακράν θεολογικήν συζήτησιν κατὰ τήν Σύνοδον, παρ' ὅτι εἶχε χρησιμοποιηθῇ ὑπό αἵρετικῶν, ὅπως ὁ Σαβέλιος καί ὁ Παῦλος Σαμοσατεύς, ἦτο συμπαθής εἰς τούς Γνωστικούς καί, ὅπως λέγει ὁ μακαριστός Γεώργιος Φλωρόφσκυ, «ἐπέτρεπε ποικίλες ἐρμηνεῖες» (Γ. Φλωρόφσκυ, Οἱ Ἀνατολικοί Πατέρες τοῦ τετάρτου αἰῶνα, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 29). Τό «ἐρμηνευτικό κλειδί» διὰ τήν ὀρθήν κατανόησιν τοῦ ὅρου εἶναι ἡ ἐκκλησιαστική ἐμπειρία, ἡ μετοχή εἰς τήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας ὡς τοῦ τόπου καί τοῦ τρόπου ἐν ᾧ καί δι' οὗ ὁ Θεός κατεργάζεται τήν σωτηρίαν ἡμῶν. Ἀκριβῶς. ἡ ἀλλοτρίωσις ἀπό τήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀδιαμφισβήτητος ἰσχὺς τοῦ Πατερικοῦ «Οὐδέν πτωχότερον διανοίας ἐκτός Θεοῦ, φιλοσοφούσης τά τοῦ Θεοῦ» καί ἡ προσπάθεια ἐρμηνείας τοῦ ὅρου «ὁμοούσιος» ἐπὶ αὐτῆς τῆς βάσεως, ὠδήγησαν εἰς τάς ἀντιθέσεις μετά τήν Σύνοδον τῆς Νικαίας, καί στηρίζουν τήν ἄποψιν τοῦ Καρδιναλίου Walter Kasper, ὅτι ἡ ἐποχή αὕτη ὑπῆρξε «μία ἀπό τάς πιό σκοτεινάς καί πλήρεις συγχύσεως περιόδους τῆς Ἐκκλησίας» (W. Kasper, *Jesus der Christus*, σ, 210).

Ἐκλεκτοί παρόντες,

Αἱ ἐπτὰ Οἰκουμενικαί Σύνοδοι ἀνήκουν εἰς τό κέντρον τῆς ταυτότητος τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας. Εἶναι ἀξιοσημεῖωτον ὅτι αὗται ἀπετέλουν «ἐκτακτον γεγονός» εἰς τήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκαλεῖτο αὕτη νά ἀντιμετωπίσῃ *ad hoc* σοβαρά ζητήματα πίστεως καί συγκεκριμένην ἀπειλήν διὰ τήν αὐθεντικότητα τῆς ζωῆς καί τήν ἀγίαν ἀποστολήν της ἐν τῷ κόσμῳ, μέ στόχον τήν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος καί τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας. Τό συνοδικόν σύστημα δέν ἀποτελεῖ «πυραμίδα», εἰς τήν κορυφήν τῆς ὁποίας εὐρίσκεται ἡ Οἰκουμενική Σύνοδος. Ἐφ' ὅσον, βεβαίως, μία τοιαύτη Σύνοδος ἔχει ἀναγνωρισθῇ ὑπό τῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας ὡς οἰκουμενική, τότε ἀποκτᾷ ὑψίστην αὐθεντίαν. Ὁφείλομεν νά προσεγγίζωμεν τάς Οἰκουμενικάς Συνόδους ἐν συναρτήσῃ πρὸς τήν ὅλην ζωήν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἀλήθεια βιοῦται αὐθεντικῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καί εἶναι ἡ ἰδίᾳ ἡ Ἐκκλησία ἐκείνη ἡ ὁποία διατυπώνει αὐθεντικῶς τήν ὀρθήν πίστιν. Ἡ δέ διατύπωσις αὕτη καθοσιώνεται, ἐφ' ὅσον ἐπικυρωθῇ ἀπό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καί ἐνταχθῇ εἰς τήν ζωήν του ὡς λειτουργικόν στοιχεῖον

αὐτῆς, ὡς γνησίᾳ ἔκφρασις τῆς Ἀποστολικῆς παρακαταθήκης. «Ἡ οἰκουμενικὴ σύνοδος», γράφει ὁ μακαριστὸς καθηγητὴς Νικόλαος Ματσούκας, «δέν ἀνακαλύπτει ἐξαρχῆς τὴν ἀλήθεια. Οὔτε εἶναι νοητό νὰ ἰσχυριστεῖ κανεὶς ὅτι ἡ ζωὴ νεκρώνεται καὶ ἡ σύνοδος κάνει μιά νεκρανάσταση. Ἡ ἀλήθεια δέν ἀνακαλύφθηκε ἀπὸ τίς συνόδους, γιατί ποτέ δέν εἶχε χαθῆ́, λέγει ὁ G. Florovsky. Καὶ ἡ ἀλήθεια αὐτὴ εἶναι ἐμπειρική καὶ χαρισματική. Προηγεῖται ἀπὸ κάθε σύνοδο, καὶ καθορίζει τὴν ἴδια τὴν σύνοδο» (Ν. Ματσούκα, Δογματικὴ καὶ Συμβολικὴ Θεολογία Β΄, ἐκδ. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 444).

Ἡ κοινὴ πορεία μας πρὸς τὴν 1700^{ήν} ἐπέτειον τῆς Α΄ Συνόδου τῆς Νικαίας εἶναι κλῆσις καὶ εὐκαιρία νὰ ἀνακαλύψωμεν αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, ἡ ἐνασχόλησις μέ τὴν Α΄ Σύνοδον τῆς Νικαίας δέν εἶναι ἀναφορὰ εἰς τό παρελθόν, ἀφοῦ τό «πνεῦμα τῆς Νικαίας» ἐκπροσωπεῖ τὴν διάστασιν τοῦ βάθους τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ὁ ἐν Ἀγίοις προκάτοχος τῆς ἡμῶν Μετριότητος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος γράφει εἰς τὰς Ὁμιλίας του εἰς τὴν Α΄ πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀναφορικῶς πρὸς τὴν φράσιν «τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ»: «Οὐ τοῦδε καὶ τοῦδε, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ. Τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ ... Ἐκκλησίαν δέ Θεοῦ καλεῖ, δεικνύς ὅτι ἠνῶσθαι αὐτὴν χρή. Εἰ γάρ Θεοῦ ἐστιν, ἦνῳται, καὶ μία ἐστίν, οὐκ ἐν Κορίνθῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ. Τό γάρ τῆς Ἐκκλησίας ὄνομα οὐ χωρισμοῦ, ἀλλὰ ἐνώσεώς ἐστι καὶ συμφωνίας ὄνομα» (In Epist. I. ad Cor. Homil. 1, PG 61,13).

Ἡ ὁδός ἐκ τῆς, δυστυχῶς, ὑφισταμένης καί σήμερον διασπάσεως πρὸς τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας δέν εἶναι «πορεία πρὸς μία *terra incognita*», ἀλλὰ ἐπιστροφή εἰς τὰ θεμέλια τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταυτότητός μας. Αὐτό σημαίνει, ὁ διάλογος τῶν Ἐκκλησιῶν δέν εἶναι μία ἀναζήτησις τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ «πορεία ἐντὸς τῆς ἀληθείας». Καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν μεγάλην ἐπέτειον τοῦ ἔτους 2025, εἰς τοὺς διαλόγους μας καί εἰς τὰ Συνέδρια, εἰς τὰς θεολογικὰς Σχολὰς καί εἰς τὴν ποιμαντικὴν δρᾶσιν, καλούμεθα νὰ προβάλλωμεν τὴν σημασίαν τῆς ὀρθῆς κατανοήσεως τῆς συνοδικότητος καί τῆς συμβολῆς τῆς εἰς τὴν πορείαν πρὸς τὴν ἐνότητα. Εἰδικώτερον, ἡ ἀναφορά εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Νίκαιας θά ἀναδείξῃ τὴν κεντρικὴν θέσιν τοῦ οἰκουμενικοῦ της Συμβόλου διὰ τὸν χριστιανικὸν κόσμον, καθὼς καί τὴν ἐπικαιρότητα τοῦ θέματος τοῦ κοινοῦ ἑορτασμοῦ τῆς «ἀγιωτάτης τοῦ Πάσχα ἡμέρας», ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σχετικῆς προτροπῆς τῶν Συνοδικῶν Πατέρων, ὡς αὕτη μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοδωρήτου Κύρου: «Ἐνθα περὶ τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Πάσχα ἡμέρας γενομένης συζητήσεως, ἔδοξε κοινῇ γνώμῃ καλῶς ἔχειν, ἐπὶ μιᾷ ἡμέρας πάντας τοὺς ἀπανταχοῦ ἐπιτελεῖν. Τί γάρ ἡμῖν κάλλιον, τί δέ σεμνότερον ὑπάρξει δυνήσεται, τοῦ τὴν ἑορτὴν ταύτην, παρ' ἧς τὴν τῆς ἀθανασίας εἰλήφामεν ἐλπίδα, μιᾷ τάξει καί φανερωῶ λόγῳ παρὰ πᾶσιν ἀδιαπτῶτως φυλάττεσθαι;» (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Α', 9, PG 82, 934).

Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι τό παρόν Συνέδριον καί ἐκεῖνα πού θά ἀκολουθήσουν θά συμβάλουν εἰς τὴν ἀνάδειξιν τῆς σημασίας τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου διὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ κατὰ τοὺς διαρρεύσαντας δεκαεπτὰ αἰῶνας καί διὰ τὴν συνεχιζομένην πορείαν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ πρὸς τὴν «οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου» οὐράνιον Βασιλείαν. Ἡ ἀναφορά εἰς τὴν Α' Σύνοδον τῆς Νικαίας ζωντανεύει τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, τῶν «κοινῶν χριστιανικῶν ἀρχετύπων» τῆς πιστότητος εἰς τὴν Ἀποστολικὴν παράδοσιν καί τοῦ αἰεὶ ἐπικαίρου ἀγῶνος κατὰ τῶν διαστρεβλώσεων καί παρανοήσεων τῆς χριστιανικῆς πίστεως, καί μᾶς καλεῖ νὰ στραφῶμεν πρὸς τὰ καίρια καί οὐσιώδη τῆς κοινῆς ταυτότητός μας.

Περαίνοντες τὸν λόγον, εὐχαριστοῦμεν τοὺς συνδιοργανωτάς τοῦ Συνεδρίου διὰ τὴν πολύτιμον συμβολὴν των, πάντας ὑμᾶς διὰ τὴν παρουσίαν καί τὴν συμμετοχὴν σας, τοὺς τιμιωτάτους ἀδελφούς Ἱεράρχας, τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Ἐκκλησιῶν καί τῶν πνευματικῶν καί ἀκαδημαϊκῶν θεσμῶν, τοὺς σοφοὺς καθηγητάς καί τοὺς εἰσηγητάς. Θερμὰς εὐχαριστίας ἐκφράζομεν πρὸς πάντας τοὺς μοχθήσαντας διὰ τὰς πρακτικὰς πτυχὰς τῆς προετοιμασίας τῆς παρούσης ἐκδηλώσεως.

Μέ αὐτά τὰ αἰσθήματα, εὐχόμενοι ἐπιτυχῇ κατὰ πάντα τὴν διεξαγωγὴν τοῦ Συνεδρίου μας, ἀπονέμομεν πᾶσιν ὑμῖν τὴν εὐλογίαν τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καί ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς τὴν πλουσιόδωρον χάριν καί τὸν φωτισμὸν τοῦ Παρακλήτου, τοῦ Πνεύματος τῆς

σοφίας καί τῆς συνέσεως.

Εὐχαριστοῦμεν διά τήν προσοχήν σας!

Διαβάστε επίσης:

**Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κήρυξε τις εργασίες του
Διαχριστιανικού Συνεδρίου «Πιστεύομεν»**